

הקדמה

ישמחו השמים ותגל הארץ. בהתרגשות רבה ובשמחה עצומה אנו זוכים להגיש לבית ישראל ספר זה, המברר את ערכו של השירות בצה"ל מבחינה תורנית, ובו נלקטו דברי התעוררות וחיזוק מפי רבנן ותלמידיהון בענייני השירות בצה"ל ומצוות המלחמה בזמן הזה.

הספר מכיל שלושה פרקים, היוצרים יחדיו מערך מובנה ומסודר של הכרת ערכו של השירות בצה"ל בדורנו מבחינה תורנית באופן מקיף ואחדותי.

הפרק הראשון והמרכזי בספר, "מלחמות ה'" – פורס בפני הלומד מבט תורני בשלושה ממדים על מצוות השירות בצה"ל:

א. **מבט הלכתי** על מהות השירות בצה"ל כמלחמת מצווה וכיישומם של חיובים הלכתיים נוספים.

ב. **מבט אמוני** על השירות בצה"ל ועל משמעותו הרוחנית.

ג. **מבט מעשי ומוסרי** – יחסם של גדולי ישראל וצדיקי הדור לחיילי צה"ל, בבחינת "גדול שימושה".

הפרק השני, "החיל והחוסן", הנו בעל אופי מוסרי-אמוני. פרק זה נערך ונסדר מתוך ההבנה שלבֵּת השירות הצבאי הנה הנכונות **למסירות נפש**, ועל כן נראה בפרק זה כיצד מסירות נפשם של חיילי צה"ל באה לידי ביטוי בדבריהם של גדולי תורה ותלמידי חכמים בדורנו ובדור הקודם, ומתוך כך יתחברו ה"חיל והחוסן" יחדיו – "לחי עולמים".

הפרק השלישי והחותם, "המלמד ידי לקרב", הנו קובץ עיונים מעובדים עבור לימוד עצמי או כעזר להכנת שיעורים ולימוד בחבורות לקראת השירות בצה"ל או במהלכו, בבחינת "דבר בעתו מה טוב" ו"ללון בעומקה של הלכה". שלושת העיונים הראשונים הנם בעלי אופי למדני והלכתי, ושלושת האחרונים – בעלי אופי אמוני והגותי.

בסוף הפרק שייבצנו רשימה כללית של ספרי צבא ומלחמה כדי להכווין את הקורא ללימוד נוסף ולהעמקת ההתבוננות. על מנת להקל על הלומד והמעייין, הוספנו בסוף הספר **מפתח אישים** מפורט.

לספר זה צורף גם הקונטרס "עוטר ישראל בתפארה", המוקדש להכרת הטוב על פועלה המבורך של הרבנות הצבאית הראשית בצה"ל ולחיזוקם של הרבנים הצבאיים במערך הסדיר ובמילואים, הנושאים על שכמם את קומת הקודש הגלויה שבהופעת הצבאיות הישראלית המתעוררת לתחייה בדורנו.

לאחר שבעים ושתיים שנות קיומה של מדינת ישראל, ובמלאת חלות "שם מלא על עולם מלא" (שם ע"ב), ניתן כבר לראות ממש עין בעין כיצד "קמה אלומתנו וגם ניצבה" באמור הגויים "הגדיל ה' לעשות עם אלה", ואנו מצפים לבואו של הנושא אלומותיו ברינה (ראה תהלים קכו). נודה לקב"ה על השבת גבורתו של עם ישראל לשערי, "ולגבורה משיבי מלחמה שערה" (ישעיהו, כח' ו'), והתורה כידוע, נאמרה אף היא מפי הגבורה.

נוסיף פרפרת נאה לחכמה שזכינו למצוא בסייעתא דשמיא:

אזור ישראל בגבורה עולה בגימטרייה 973, כמניין "ספר התורה הזה" (יהושע א, ח) וכמניין "תדעון כי אל חי בקרבכם" (שם, ג', י'). עוטר ישראל בתפארה, עולה בגימטרייה 1514, כמניין "ירושלם הבנויה פעיר שחברה לה יחדו" (תהלים קכב, ג) וכמניין "כשמן הטוב יורד על הזקן" (שם, קלג', ב). שני הביטויים יחדיו עולים בגימטרייה 2487, כמניין "אָרְץ אֲשֶׁר ה' (שם הויה) אֱלֹהֶיךָ דָרַשׁ אֶתְּהָ תַמִּיד עֵינֵי ה' (שם הויה) אֱלֹהֶיךָ בָּה...". בריך רחמנא דסייען.

סערות רבות התרגשו בשנים האחרונות סביב אופיו של צה"ל ותנאי השירות בו עבור החייל התורני. הואיל ורצוננו שספר זה יהיה שווה לכל נפש ומשמעותי לכל תקופה וזמן, השתדלנו להימנע ככל הניתן מעיסוק ב'אקטואליה' מחד ו'בשאלות תיאורטיות' מאידך. עסקנו אך ורק ברובד הבסיס של העקרונות ההלכתיים הנכונים תמיד, ואת הבירור המעשי בדבר האופן והיכולת לשלבם בזמנים משתנים ובסערת הקרב של מלחמת האמונות והדעות השארנו לאנשי המעשה, הנושאים בעול ההוראה, ועל כן זוכים לסייעתא דשמיא בפסיקתם בשטח זה – הלא הם אנשי הרבנות הצבאית. משום כך, נקבע כי אין לפסוק או להסיק הלכה למעשה מתוך הספר, משום שהוא נועד לעיון וללמידה, כמו גם לסיכום או להרחבה.

כדרכנו בעבר, גם בספר זה נהגנו באותו האופן ביחס לשימוש בתארים וכיו"ב. השתדלנו מאוד שלא לעטר שום גדול תורה ותלמיד חכם בתואר כלשהו מלבד "הרב", וזאת מהטעם הנכבד של מניעת מחלוקות בישראל. מהאי טעמא גם לא ציינו ליד שם החכם "זצ"ל", "שליט"א" וכו'. בעת הצורך, ובצמצום, ציינו תפקיד מסוים שמילא (או שעדיין ממלא) הרב וספר מרכזי שכתב או חיבר, בכדי לאפשר למי מבין הקוראים שאינו מכיר את דמותו של הרב לדעת באופן כללי במי המדובר.

עוד עלי להדגיש בפתח ספר זה, שלא באנו לומר שכל החכמים הנזכרים בספר זה שווים ביחסם לתהליך שיבת ציון, הקמת המדינה ומלחמותיה ודרך ציון ימי שמחתה. לא באנו אלא להצביע על הכרת הטוב שלהם כלפי חיילי צה"ל ואנשי כוחות הביטחון, והקורא היקר ידון אותנו לכף זכות ונזכה להרבות שלום בעולם.

כמו כן, ידעו נא הלומדים כי כל ההדגשות בדברי הרבנים שהובאו בספר הן שלי בלבד, ולא באו חלילה לציין "אי זו שמועה נאה ואי זו לא", כי אם להסב את תשומת לב הקוראים לעניינים שמצאתי לנכון להסב אליהם את לבם.

אין שום ספק שקיים עוד חומר רב בנושא חיבורנו אשר ניתן להכלילו בלקט מסוג זה והננו רחוקים מלחשוב שהנושא בורר דיו במסגרת המצומצמת של ספרנו זה. מטרתנו בספר זה אינה מחקרית או השוואתית, כי אם מעשית. חיזוק ידי מגיני ארץ קודשנו, ועל כן, בחרנו שורות ספורות מדברי חכמים שונים ולא באנו להקיף את כל ים התורה והחכמה הנכתב בנושא זה מאז תקומת המדינה ועד היום.

כאן גם המקום להתנצל בפני בעלי זכויות יוצרים שלא הצלחנו לאתרם, ולהודיע על שימוש ראוי בחומרים, ובמידה וטרם השבענו רצונם, יודיעו לנו ונשתדל לתקן לקראת המהדורות הבאות ועל כולם תבוא ברכת הטוב, שלא ימנע מבעליו.

"והחוט המשולש לא במהרה ינתק" (קהלת, ד', יב'), ספר זה הנו השלישי הרואה אור במסגרת עבודת המחקר התורני של מכוננו, מכון מחקר תורני "תורת שלמה", הנושא בגאון את שמו של גאון התורה, העם והארץ הרב שלמה גורן זצ"ל, ואנו תפילה שזכותו תעמוד לנו ולכל התומכים והמסייעים לפעילות המכון.

ספר זה עלה בראשית מחשבת ייסוד המכון, אולם העבודה המעשית על גיבושו ועיצובו נמשכה עד כה. גרסה ראשונית של הספר הופצה על ידינו לזיכוי הרבים ברשת האינטרנט לפני כשנתיים, וכעת, בתום עבודה מאומצת ובסייעתא דשמיא, הגיע זמנה של המהדורה המורחבת והמודפסת לראות אור.

אנו תפילה שנזכה להמשיך את מפעל חיבור התורה והמדינה, "עץ יהודה ועץ אפרים" (יחזקאל לז', יט'), וכעת נפנה במלוא המרץ להמשיך את עבודתנו על הספר הבא בסדרת מערכות ישראל בדורנו: "ונתנה תוקף" – מבט תורני על מלחמת יום הכיפורים, אשר אנו תקווה שנזכה בסייעתא דשמיא להוציאו לאור לקראת שנת היובל לתשועת מלחמת יום הכיפורים.

כאן המקום להעלות את זכר קודשם המבורך של כל חללי מערכות ישראל וחללי הטרור, יהי רצון שנהיה ראויים להמשיך את דרכם וליישם את מורשתם.

ממקור הברכות יבורכו הוריי היקרים, אבי מורי, ר' שלום הירש הכהן הי"ו, ואמי מורתני, מרת יהודית שתחי', חותני היקר, ר' נפתלי פרקש הי"ו וכל בני ביתו, אשתי יפעת, בנותינו הנפלאות – הודיה, עטרת שושנה, אמונה, אורה, בננו הרך, יהונתן חיים נ"י, וכל יתר בני

משפחתנו, יחד עם כל מורי, חבריי ותלמידיי במהלך השנים, מהם השכלתי דעת ויראת השם.

ברצוני להזכיר את סבי היקר, ר' אברהם רוזנברג הי"ו, אוד מוצל מאש וחייל מספר 19,122 בצבא הגנה לישראל, אשר זכה ללחום במלחמת השחרור ולהביא לחירות האומה ולגאולת ארצה, וזוכה לראות בעיניו דור רביעי בארץ הקודש.

ברכות רבות לר' דובי ליברמן הי"ו, על הסיוע בכל התהליכים שאפשרו את יציאת הספר בצורה נאה, כיאה ל"שרי צבאות בראש עם קודש".

ואחרונים חביבים ויקרים מכול, לבחורי ישראל ולחיילי מערך המילואים, העומדים על משמר ארצנו וערי אלוקינו, נאמר: אשריכם וטוב לכם שאתם זוכים לשרת בצה"ל, וזכות מסירות נפשכם מזכה את הדור כולו. חזקו ואמצו ויהי ה' עמכם, ובשם ה' תעשו ותצליחו ותחזרו לביתכם בריאים ושלמים, לחיים טובים ולשלום!

"ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו".

בברכת כהנים באהבה רבה,

שי בן שלום הירש הכהן

מכון מחקר תורני 'תורת-שלמה' ע"ש הרב שלמה גורן

נריה, הר אפרים

יום שישי, כ"ד חשון ה'תש"פ, ערש"ק פרשת חיי-שרה

במלאת חצי יובל שנים להסתלקותו של

"הגאון, הצדיק, שר התורה והיראה, פאר הדור,

אביר הפעלים לישראל ואורייתא וקודשא-בריך-הוא" (כלשון רבנו הרצי"ה קוק),

מרן הרב הראשי לישראל,

הרב שלמה גורן זצ"ל

לישיבה של מעלה.